

La visita del governador

A la caiguda del sol en l'entrada del poble estaven formades dues centúries de Falange, l'Ajuntament en ple, el rector i el vicari amb mant i bonet de luxe, la banda de música i una gran gentada esperant la visita oficial del governador de Castelló. Tot el món, llevat d'algunes famílies de rojos, havia acudit al camí reial, prop de la cruïlla de la carretera a mitjan vesprada, però havien passat les hores i l'autoritat no arribava. Estava absolutament prohibit impacientar-se. Tampoc no ho hauria fet ningú. Segons sembla, per aquells dies l'ONU havia imposat sancions al règim de Franco i encara que dins de la fam general el temps transcorria per mi ple de silencis i perfums naturals, de sons que desprenien les campanes, els animals, les ferramentes, no obstant l'aire de sobte s'havia carregat de més odi encara i es feia visible en la pell d'alguns. La setmana anterior hi havia hagut una manifestació amb banderes i crits pel carrer; darrere d'una pancarta patriòtica gent molt exaltada s'agitava convulsivament i llançava amenaces contra els rojos amb noms propis. La manifestació havia pres la direcció de l'ermita del patró, Sant Sebastià, buscant una referència emblemàtica i allí el vicari mossèn Javier des de l'altar va soltar una terrible soflama que va abocar més rencor sobre els caps dels congregats i les seues paraules les multiplicava l'eco de la pedrera. "Els rojos voldrien matar-nos, destruir Espanya, aniquilar Déu, però Franco es va alçar guiat per la Providència i va venir a salvar-nos. Ara ens toca a nosaltres venjar tanta ofensa. S'ha de netejar la pàtria dels seus enemics".

Aquestes veus pronunciades des de l'interior d'unes vestidures sagrades amb brocats d'or posaven la carn de gallina i en sentir-les pensava en aquells homes que seien en una determinada taula del bar Nacional. Pareixia gent normal, inclús alguns eren molt simpàtics, gastaven un humor excel·lent i encara que mai alçaven la veu i miraven a voltes de forma esquiva jo no veia per cap costat que tingueren banyes ni cua, com em deia la tia Pura. Alguns eren molt bones persones i si bé uns acabaven d'eixir de la presó i uns altres tenien familiars afusellats pels nacionals, jo no entenia les raons d'aquesta maldat. Aquelles paraules tan feroços de venjança em pertorbaven perquè jo aleshores jugava amb un xiquet que era fill de roig i aquest company entre tots els altres era el més generós, el que més cromos em regalava, el que em defensava en les batalles i son pare era quasi l'únic que llegia el periòdic en el poble. Quan entrava en sa casa aquell home estava assegut en una cadira de boga en la penombra, silencios, molt trist i així i tot em somreia, em deia coses afectuoses, plenes de bondat. De sobte vaig recordar que l'oncle Cándido m'havia promès que un dia m'explicaria certs misteris de la vida.

—¿A quanta gent del poble van afusellar després de la guerra els nacionals? —li vaig preguntar una altra volta.

—Aquestes coses no interessaven els xiquets —va contestar ell mentre es prenia un cafè amb llet.

—Jo vull saber-ho.

—A set. En van matar set. Els van afusellar en les tàpies del cementeri de Castelló.

—¿Què havien fet?

—Havien fet política.

—¿I això és roïn?

—Pot perdre't la llengua. Algun d'aquells que van afusellar eren molt innocents. Van matar el sagristà per haver entregat les claus de l'església al Comitè, van matar l'alcalde, van matar a alguns que es feien els gallets en el bar Liberal. Quan sigues gran ja ho sabràs tot. Ara el que han de fer els xiquets és jugar. I els homes, callar. Pren dues pessetes, compra't un gelat i no tornes a preguntar-me aquestes coses mai més. ¿Què dirien de tu sent el fill de qui ets?

En l'escola el mestre don Ramon també soltava ardents soflames per a caldejar l'ambient: braç en alt tots els matins cantàvem el Cara al Sol; ara aquesta cançó anava acompanyada per consignes i taules de gimnàstica que els xiquets havíem d'exhibir davant del governador de la província. Aquella mateixa vesprada estava a punt d'arribar-hi. Tot el poble s'havia concentrat prop de la cruïlla a la caiguda del sol amb l'ajuntament en ple, les centúries de Falange, el clero amb mant i bonet de luxe, els xiquets de l'escola, la banda de música amb els seus uniformes blancs, però l'obscuritat ja havia arribat i l'autoritat no apareixia. Després de quatre hores d'espera quan tots estaven tirats per les cunetes, de sobte es van veure els fars d'un cotxe eixir de les tenebres a l'altura de casa Panera en la carretera de Nules sota el túnel de xops.

—¡¡Ja està ací, ja està ací!! —va començar a cridar la multitud.

—¡¡Visca el governador!!

—¡¡Visca Franco!!

Era la furgoneta del balneari de Galofre plena de banyistes que conduïa Joanet el Monco, un d'aquells rojos del poble, el qual d'improvís es va veure dins del remolí de víctors mentre ja sonava la Marcha Real i les trompetes i tambors de Falange partien l'aire. Una maçada del bombo va tallar en sec els aplaudiments. Un falangista exaltat va traure del cotxe el conductor i el va mamprendre a puntellons però en aquell moment el cotxe del governador es va entreveure al fons de la carretera amb els motoristes, i la fanfàrria va començar una altra volta a sonar quan a Joanet el Monco encara estaven sacsant-lo. Va baixar el governador, va saludar el clero i autoritats sota els acords de la música; de sobte un grup de fanàtics el va alçar al muscle i se'n van anar tots amb ell cap a la plaça.

Anava el governador hissant sobre una extensió de caps i tots cridaven amb fervor, però en arribar a la creu dels caiguts vaig veure amb claredat que el governador doblava l'espina i era sacsant en les altures fins que va perdre l'equilibri i va acabar pegant-se un bac en terra.

—¡¡El governador s'ha obert el cap!! —va cridar algú.

—¡¡Déu meu, ens afusellaran a tots una altra volta!! —va exclamar una vella.

Enmig del sarau i de la música es va produir la desbandada.